

Az idén is jó évet zárnak Akasztón

Aki egy jó fogásra akar betérni az Akasztói Horgászparkba, az nem csalatkozik. Az egyedülálló létesítmény a Kiskunság szívében a környék egyik legnépszerűbb pihenőhelye, mely tartalmas szórakozást és kikapcsolódást biztosít a család minden tagjának.

A szabolcsi hal ma is keresett termék

Mint minden alkalommal, ezúttal is szíves fogadtatásban volt része Nyíregyházán, a Szabolcsi Halászati Kft. székházában a MA-HAL „küldöttségének”. Sziráki Bence ügyvezető igazgató és e sorok írója volt kíváncsi arra, hogy az ország legkeletibb pontján élő és dolgozó halászati cégnél mi most a helyzet.

Édesvízi akvakultúra-kutatási prioritások képviselője a SCAR-Fish-ben

Az Európai Bizottság Agrárkutatási Állandó Bizottsága (SCAR) 1974-ben jött létre, majd hosszabb szünet után 2005-ben alakult újjá. A szervezet elsősorban európai szintű tanácsadói szerepkört tölt be az agráriummal, és a biomaszra-alapú gazdasággal kapcsolatos kutatások területén.

Halászati Lapok

Magyar Akvakultúra és Halászati Szakmaközi Szervezet Lapja | Szerkeszti: Szerkesztő Bizottság | Felelős szerkesztő: Hajtun György
Ez a lapszám a Földművelésügyi Minisztérium támogatásával készült.

A Magyar
Mezőgazdaság
melléklete

XVIII. évfolyam
2017. december

Erősödött a magyar halásztársadalom érdekképviselője

Mozgalmas évet zárt a magyar halásztársadalom újjáalakult érdekképviselői szervezete, a Magyar Akvakultúra és Halászati Szakmaközi Szervezet (MA-HAL). A szakmaközi szervezetről, az elért eredményekről, a jövő feladatairól, s végül, de nem utolsósorban a gazdálkodásról kérdeztük Dr. Németh István elnököt.

• Elnök úr, mielőtt a MA-HAL ügyeiről beszélünk, szóljunk arról, hogy nemrégiben tértek haza Algériából, ahol egy nagyszabású nemzetközi kiállításon vettek részt. Mit tapasztaltak ezen a rendezvényen?

– A magyar-algériai halászati kapcsolatok harminc éves múltja tekintetében vissza, így ez a „projekt” már megalapozottan folytatódik. Algéria jelentős mennyiségű ragadozóhal-ivadékot szeretne venni a magyar haltermelőktől, nagy kiterjedésű víztározóikat szeretnék benépesíteni. De arra is vannak kezdeményezéseink, hogy Algériából süllőt hozzunk be Magyarországra, mivel ez a hal kiváló minőségű. Az algériai süllő hiánypótló lenne a hazai piacon, mivel a Magyarországon előállított süllőállománynak csak a töredéke kel el a hazai halpiacon, a magas ár miatt. Így állandó vákuum van a hazai süllőpiacon. Ami a legutóbbi, november eleji utat illeti, Oránban nemzetközi halászati kiállítást rendeztek, ahol a tengervízi technológiák és az édesvízi akvakultúra is bemutatkozhatott. Magyarországot a MA-HAL, és a Tógazda Zrt. képviselte. Azt tapasztaltuk, hogy a jelentős tengerparti szakasszal rendelkező algériai halászati szakemberek komoly érdeklődést mutatnak az édesvízi halter-

melési technológiák fejlesztése és a víztározók intenzív halászati hasznosítása iránt. Ennek oka, hogy Algériában szinte robbanásszerűen nő a lakosság, jelenleg 45 millióan vannak, s tíz-tizenöt éven belül meghaladják az 50 millió főt. Az algériai kormányzat úgy ítéli meg, hogy a fehérjépotlásban kiemelkedő jelentőséggel bír a tengeri halászat mellett az édesvízi akvakultúra, és számítanak arra, hogy az algériai haltermelés olyan mértékben fel-futtatható, hogy csak minimális importra legyen szükségük. S ebben a felfuttatásban a magyar haltermelőknek is lehet szerepük.

• Mozgalmas évet zár a szakmaközi szervezet. Érdekes volt-e megalkotni a szakmaközi szervezetet? Összegezzük a legfontosabb lépéseket.

– Egy jogszabály is kötelezett minket arra, hogy létrehozzuk a szakmaközi szervezetet, amelyből egy ágazaton belül csak egy létezhet. Ezért született meg az elhatározás, hogy a Magyar Akvakultúra Szövetség (MASZ) és a Magyar Haltermelők és Halászati Vízerület-hasznosítók Szövetsége (MAHAL) összeolvadjon, és egyesítsük erőnket. A szakmaközi szervezetet június 12-én jegyezte be a törvényszék, így már egységesen léphe-

FOTÓ: HAJTUN GYÖRGY

Dr. Németh István: a stratégiánk beigazolódt, mert nagy jelentőségű kérdésekben sikerült eredményt elérni

tünk fel a hazai érdekvédelemben, a külkapcsolatokban, a jogszabályalkotásokban. A stratégiánk beigazolódt, mert nagy jelentőségű kérdésekben sikerült eredményt elérni. Persze, nem csak az új szervezetünknek köszönhető, hogy a hal áfája január elsejétől 5 százalékra csökken, és ha igaz, akkor az Országgyűlés is jóváhagyja a vízkészletjárulék módosítását, ami azt jelenti, hogy hektáronként 25 ezer m³ vízhasználatig díjmentes lesz, míg a termálkútak esetében 400 ezer m³ vízkivételért nem kell fizetni. A nemzetközi kapcsolatok terén szintén előre lépünk. Az Európai Unióban mi vagyunk az

Kellemes karácsonyi ünnepeket és boldog új esztendőt kívánunk a magyar halászságnak és minden kedves Olvasónknak!

► első, akik szakmaközi szervezetet hoztak létre a halászati ágazatban.

• **Milyen eredményeket értünk el? Milyen fontos feladatok megoldása vár még ránk?**

– A szakmaközi szervezet elismerését jelzi, hogy a Földművelésügyi Minisztérium a MA-HAL-ra bízta a Minőségi Magyar Védjegy irodának a működtetését, amelyhez forrásokat is biztosít a tárca. A halászati termékek marketing-tevékenységében, a kommunikációban, s a már említett áfa és a vízdíj kérdésében olyan komoly lobbierőt sikerült magunk mögé állítani, mint a Nemzeti Agrárgazdasági Kamara. Fontos feladatunk elérni, hogy a MAHOP-pályázatokon nagyobb aktivitást fejtsen ki a tagság. A MAHOP-forrásokat maximálisan le kell kötnie az ágazatnak, mert még jelentős támogatási összegek állnak rendelkezésre. Tény azonban, hogy a MAHOP-pályázatok késve jelentek meg, s az elbírálás sem az elvárt időben zajlott. A tagszervezeteinknek abban segítünk, hogy az agrár-környezetgazdálkodási programhoz csatlakozzanak, s a fejlesztési források igénybevételére is ösztönözzük a haltermelőinket.

• **Új ügyvezetést neveztek ki. Változott-e a szervezet tevékenységének a megítélése a tagság körében?**

– A tagságtól kapott visszajelzések alapján mondhatom, hogy pozitív irányba változott az ügyvezetés munkájának a megítélése. Mind a hazai érdekvédelem, mind a külkapcsolatok terén hatékony munka folyik. *Sziráki Bence* igazgató személyében egy fiatal, agilis ügyvezető irányítja a szervezetet, amely ma még nem nagy, hiszen *Bozánné Békefy Emese*, a nemzetközi külkapcsolatok ügyintézőjén és *Balogh József* tiszteletbeli elnökön kívül egy adminisztratív segítsége van az igazgatónak. Ezzel együtt elmondható, hogy az igazgató sorra látogatja a tagszervezeteket, a jogalkotási folyamatokban aktív, és egyre bővül a kapcsolatrendszer, mind a civil, mind a hatósági szférában.

• **Hogyan alakul az Irányító Hatósággal, a döntéshozó szervezetekkel a kapcsolat?**

– Amikor a Miniszterelnökséghez került a Halászati Operatív Program végrehajtása, akkor még a kezdeti nehézségekkel kellett megküzdenünk. Ma már azonban jó az együttműködésünk, olyannyira, hogy a Miniszterelnökség minden döntéshozatalban megkérdezi a MA-HAL véleményét, így a jogszabályokat közösen alakítjuk az ágazati érdekeknek megfelelően.

• **Milyen a MAHOP pályázatok foganatása?**

– Őszintén szólva, nagyobb érdeklődésre számítottunk, s ha lassabban is, de a forrásokat le fogja kötni az ágazat. Ennek a lassúságnak az oka az ágazat jövedelemtermelő képességének alacsony volta. Amíg a HOP esetében 40 százalékos volt az önerő (15 milliárd forintot használtunk fel), addig a MAHOP esetében 50 százalékos önerőre van szükség. Pénzügyi szempontból pedig „kifáradt állapotban” érte az ágazatot a pályázati rendszer, ezért fontos, hogy egyes pályázatoknál előleg kifizetésére is legyen lehetőség. A környezetvédelmi pályázatoknál javasoltuk, hogy egyszerűbb adminisztrációt vezessenek be, és egy összegben fizessék ki az öt évre szóló támogatási összeget.

• **Körvonalazódik-e az Európai Unióban a 2020 utáni Halászati Politika? Mit tudunk a változásokról?**

– Mire az interjú megjelenik, éppen akkor leszünk túl azon a brüsszeli úton, amelyen *Erdős Norbert* uniós parlamenti képviselővel egyeztetetünk a jövőről. A MA-HAL delegációja a Földművelésügyi Minisztérium munkatársaival utazik el. *Erdős Norbert* javaslatot tesz az édesvízi akvakultúra 2020 utáni támogatási rendszerére. Magyarországnak el kell döntenie, hogy mikor járunk jobban. Akkor, ha az Európai Tengerügyi és Halászati Alapnál maradunk-e vagy esetleg sikerül átmenni az Európai Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Alaphoz. Nekünk az utóbbi volna kedvezőbb, mert az a fő célkitűzésünk, hogy a halastó – akár a szántóföld – is normatív támogatásban részesüljön. Az ágazat alacsony jövedelmezőségének elsődleges oka, hogy nincs normatív támogatás, és hogy az ökológiai károkat nem kompenzálják. A normatív támogatások iránt elemmentaris az igény a haltermelők körében, mert így sokkal könnyebben tudná az adott vállalkozás igénybe venni a fejlesztési, a gépberuházási, s az új technológiák bevezetését segítő támogatásokat. Az édesvízi akvakultúra termékei iránt egyre nő a fogyasztói igény, s mondhatom, hogy karácsony előtt egész Európában felfokozott az érdeklődés az étkezési halak, elsősorban a ponty iránt. Ez is jelzi, hogy az édesvízi haltermelést növelni kell. Természetesen a törekonstrukcióra, a feldolgozó kapacitás bővítésére is nagy szükségünk van, reméljük ez a támogatás is megmarad. Egyébként nekünk az is feladatunk, hogy a feldolgozott termékek körét bővítsük, mert ma már nem csak hogy idő nincs a hal feldolgozására, de a szakértelem is hiányzik.

• **Szóljunk a gazdálkodásról is, mivel az Ön cége, a Tógazda Zrt. meg-**

határozó szereplője a hazai és a nemzetközi piacnak. Hogyan alakult az idei év a gazdálkodás tekintetében? Milyen árakon működött a piac?

– Nyáron étkezési pontyból hiány volt egész Európában, így a piac keresleti volt. Ezért jó árakat sikerült elérnünk Romániában, Ausztriában, Olaszországban, Horvátországban, Lengyelországban. Októberben megtört ez a tendencia, de most ismét nőttek az árak, és a magyar akvakultúra termékei keresettek. Korlátlan mennyiségű ragadozó halat lehet eladni, s a pontyot is jól megfizetik. A busa iránt is van igény, elsősorban Romániában, Lengyelországban. Ami a hazai árakat illeti, itt mérsékelt emelkedést tapasztaltunk. A horgászok – akik jelentős vevőink – már várják a tavaszt, hogy 5 százalékos áfával tudjanak halat venni.

• **A vízdíjak változásáról is hallani...**

– A vízkészletjárulék mérséklését már megszavazta az Országgyűlés. Tervezzük, hogy a vízdíjak csökkentését, netán megszüntetését is elérjük. Folyamatosan tárgyalunk a döntéshozókkal ebben a kérdés-körben is.

• **Van-e esély arra, hogy az ágazat termelési eredményei növekedjenek? Mit teygenek a tógazdák? Szükség van-e paradigmaváltásra a termelésben?**

– A termelésben a sokszínűség fenntartását tartom előremutatónak. Fejleszteni kell az intenzív telepeket, a termelési technológiákat, hiszen az intenzív telepeken előállított halfajok – mint az afrikai harcsa – iránti kereslet folyamatosan nő. Szerintem a tógazdasági extenzív termeléssel előbb-utóbb fel kell hagyni, és intenzív termelésre van szükség a tógazdaságokban is, ami azt jelenti, hogy a hektáronkénti bruttó egy tonnás termelésről felfelé kell mozdulni. Látszik az, hogy az európai, és a hazai piac egyaránt több édesvízi halat igényel.

• **A szakmaközi szervezetnek egyre szorosabb az együttműködése a MOHOSZ-szal. Milyen előnyökkel jár ez a kapcsolat?**

– Mindkét szervezetnek vannak előnyei ebben a kapcsolatban. Tervszerű egyeztetés folyik a hal iránti igényekről. A horgászok például nagyobb igényt tartának a keszegfélékre, ezért annak a termelését felvállaltuk. De ez legalább három éves ciklusban valósulhat meg. A MOHOSZ-szal stratégiai megállapodást kötöttünk, így a 420 ezres horgásztáborral szoros az együttműködésünk. Egyébként haltermelő cégek is beléptek a MOHOSZ-ba, akiknél fokozott halegészségügyi kontroll mellett folyik a termelés, s a

horgászegyesületek ezektől a cégektől vesznek meg a telepítendő hal nagy részét. A törvényalkotásban is közösen tudunk felépíteni, ami az egész halásztársadalom megítélését pozitívvá teszi.

• Januártól várható a Minőségi Magyar Hal Védjegy bevezetése? Mit várnak a gazdák a védjegytől, és mit a fogyasztók?

– Való igaz. A fogyasztók azt várják, hogy ellenőrzött, jó minőségű, hazai termelésű halat vehessenek. A gazdák azt

szeretnék, hogy ezt a programot kevés adminisztrációs teherrel, olcsón valósíthassuk meg.

• Végezetül: mit hoz a jövő esztendő?

– Szerintem az áfacsökkenés hatására növekedni fog a halfogyasztás, és az ágazat is tisztulni fog. Reményeim szerint a döntéshozókkal a megkezdett úton megyünk tovább, a jó kapcsolat, az együttműködés folytatódik. Bízom abban, hogy olyan rendeletek, jogszabályok születnek,

amelyek egyaránt segítik a halfogyasztás növelését és a haltermelők érdekeit, továbbá abban is, hogy Magyarország tengerrel nem rendelkező országgént is megtarthatja a tudományos életben megszerzett, betöltött hegemoniáját, amit a múlt században világszerte kivívott magának. Végül azt kívánjuk, hogy karácsony ünnepén minden család asztalára jusson hazai előállítású, friss étkezési halból készült, finom étel!

HAJTUN GYÖRGY

Az idén is jó évet zárnak Akasztón

Aki egy jó fogásra akar betérni az Akasztói Horgászparkba, az nem csalatkozik. Az egyedülálló létesítmény a Kiskunság szívében a környék egyik legnépszerűbb pihenőhelye, mely tartalmaz szórakozást és kikapcsolódást biztosít a család minden tagjának. A komplexum központjában található halas csárdában magyaros ízekkel és bőséges adagokkal várják a vendégeket, a pecázás szerelmesei hat horgásztóban tehetik próbára tudásukat.

Sziráki Bence ügyvezető igazgatóval látogattunk el a tógazdaságba, ahol Szabó József, azaz Joe, az ÖKO 2000 vállalkozás vezetője mutatta be a telepet. A tavakban a mára országos hírnévre szert tett sziki ponty mellett harcsa, compó, amur, keszegfélék nevelkednek, míg az intenzív telepen gyönyörű tokfélékkel (lénai tok, kecsge stb.) találkozhattunk.

Szabó József azzal kezdte a beszélgetést, hogy örül az ügyvezető látogatásának, mert jó ötletnek tartja, hogy a fiatal igazgató igyekszik eljutni a szakmaközi szervezet minden tagjához. Elsősorban azért, mert testközelből sokkal több információhoz jut mindkét fél, és alkalom adódik a gondolat- és véleménycserére, a problémák megbeszélésére. Az idei gazdálkodásról szólva a cégvezető elmondta, hogy nem indult jól az év, mert a tavasz hideg volt, és csak későn tudták megkezdeni a halak etetését. De a nyár már kedvezett a termelésnek, mert nem volt hosszan tartó, kiugróan magas hőmérséklet, így a halállomány szépen fejlődött. Megfelelő volt a plankton mennyisége, mivel többet tudtak trágyázni.

A nyár második felében már látszott a jó eredmény, amit a cégvezető lehalászásakor nyugtázhatott. Három kilogramm körüli átlagsúlyú halakat sikerült lehalászni, természetesen vannak kisebb méretű pontyok is, de ezeket a horgászegyesületeknek nevelték, mivel ott a kisebb súlyú halakat kedvelik. Amire még nagy gondot fordítottak, az a törpeharcsa és a kárászmintesítése. Idén

nem helyeztek ki kárászt takarmányként a harcsák számára, hanem harcsával telepítették túl a tavakat. Sokkal több harcsát helyeztek ki, mint a korábbi években, s minden bizonnyal ez is hozzájárult ahhoz, hogy a pontyok jól nőttek, mert a kevesebb kárász miatt nem volt táplálékkonkurenciájuk. Elmondható tehát, hogy az akasztói tógazdaság az idén jó évet zár, jobbat, mint az előző évben, amelyre szintén nem volt panaszuk.

Szabó Józsefnek nem voltak értékesítési gondjai, az idén sem kellett a halat tárolniuk. Jó hír, hogy nyáron elmozdultak a halárak, a ponty kilónkénti tóparti ára 650 forintról 800-850 forintra emelkedett, mivel kevesebb hal volt a piacon, mint amennyire igény mutatkozott. S az is hozzájárult a halár emelkedéséhez, hogy több volt az export, mint az előző években. Szabó József szerint a fogyasztók is szívesebben adnak többet a minőségi halért. A nagyobb bevételre azonban minden cégnek szüksége is van, mert a termelés költségei drágultak, hiszen kötelező volt a minimálbér és a bérminimum jelentős emelése, az EKÁER-díjak fizetése. A cégvezető úgy gondolja, hogy a januártól érvényes 5 százalékos áfa segíti az ágazatban lévő szürke gazdaság fehérítését. A cég piacáról összességében az mondható, hogy minden régi vevőt kiszolgáltak, de az új igényekkel már csínján kellett bánni. Az akasztói sziki ponty 2016 novemberében megkapta a Gasztronómiai Egyesület Aranyszalag minősítéssel a védjegyét, ami azért nagy szó,

mert a hazai szakácselit éveken keresztül tesztelte a sziki pontyot, s az állandó kiemelkedő minőség alapján ítélték oda az elismerést. A tanúsító védjegy hatására jelentősen megnőtt a ponty iránti érdeklődés a gasztronómiai szektorban, s ezt az igényt is maximálisan kielégítik.

Akasztón minden évben történt valamilyen fejlesztés. Szabó József a kezdetektől nagy hangsúlyt helyezett arra, hogy a fejlesztési elképzeléseiket megvalósítsák. A MAHOP-pályázatok meghirdetését is várták, mert találtak olyan kiírást, amelyik illik a fejlesztési elképzeléseikbe. Beadták az első határidőig a kérelmet, amit vissza is vontak, mert az előírt határidőre nem született meg a pályázat elbírálása, így a határozat sem. Márpedig a beruházással 2018. augusztus 2-ig el kellett volna számolni, ám a kivitelezésre igen rövid idő maradt, ezért visszavonták a pályázatot. Szabó József azt sem érti, hogy miért kell közbeszerzésre is időt, pénzt költenie akkor, amikor a pályázatban az ÉNGY (Építésiügyi Normagyűjtemény) által megszabott költségintet kellett alkalmaznia. Az óta azonban ismét beadták a kérelmüket, mert most már két év alatt kell a beruházást megvalósítaniuk.

Végül a szakmaközi szervezetről is váltunk néhány szót. Szabó József egyike volt azoknak, aki ellenezte a szövetség szétválását, így örül, hogy ismét együtt van a szakma. Most már előre kell tekinteni, és a szakmaközi szervezet tevékenységét kell úgy végezni, hogy az a tagok fejlődését segítse elő. Jelenleg még kevésnek tartja azt az információt, amelyből az elnökség tevékenységéről tájékozódhat. Korábban megszokott volt, hogy az elnökségi ülésekről a tagok kaptak tájékoztatást. Sziráki Bence úgy reagált erre a felvetésre, hogy nincs akadálya annak, hogy a tagság kapjon egy ilyen tájékoztatót.

H. GY.

Ászok Fesztivál immár halászok nélkül

Az idén nem fogadta kegyeibe az ég a szervezőket Ráckeven, az Ászok Fesztiválján, mert egész nap esett az eső. Ennek ellenére a főzőcsapatok nem riadtak meg, és a sátrak alá bújva főzték a hal-, a vad- és egyéb ételeket. S a jó kedvet sem sikerült elvennie a szomorú időnek, mindenütt kellemes hangulat uralkodott. A látványban azonban szegényebb volt az idei rendezvény, mert sem a veterán autót, sem az öreg motorokat, sem pedig más szórakoztató berendezést nem állítottak ki.

A Ráckevei-Duna-ági Horgász Szövetség (RDHSZ) sátraiban nagy sürgés-forgás volt, hiszen itt is készítették a halászlét és a sült halat, amelyek mellé finom sütemények is dukáltak. Dr. Molnár Pál elnök jóérzéssel nyugtázta, hogy a csapata teszi a dolgát. Amikor leülünk beszélgetni a sátor védelmében, természetesen az időjárásról is esik egy-két szó. Budai Gábor, a ráckevei művelődési ház vezetője, a rendezvény főszervezője nem „intézte” megfelelően az aznapi meteorológiát, de mindez nem vont le semmit a rendezvény értékéből, mert 18 csapat indult a főzőversenyen, természetesen több kategóriában, így a siker nem maradt el.

A sikerhez – mint a kezdetektől minden évben, s ennek már 21 éve – a szövetség is hozzájárul. Az elnök elmondta, hogy fontos a szövetségnek ez a fesztivál, ezért szponzorként is támogatják.

Az Ászok elnevezést nem az azonos nevű sörről kapta a rendezvény, hanem a horgászok, vadászok, madarászok

ünnepnapjáról. Négy évvel ezelőtt még a halászok is magukénak mondhatták az Ászok Fesztiválját, ám ma már nincsenek hivatásos természetes vízi halászok, az ősi szakma eltűnt a foglalkoztató palettáról. Molnár Pál megjegyezte, hogy itt, Ráckeven továbbra is kedvelik a halászsokat, ezért is erősítik tagként a Magyar Akvakultúra és Halgazdálkodási Szakmaközi Szervezetet (MA-HAL), immár több mint egy évtizede. A halászok a tógazdasági haltermelésben végzik a munkájukat, és jó minőségű, kifogástalan ízű tógazdasági hallal nemcsak a lakosságot, hanem a horgászegyesületeket is ellátják. Az elnök hozzátette, hogy a szelektáló halászzal, a törpeharcsaállomány ritkításával, haltelepítéssel, halmentéssel segítik a négyszázézeres horgásztábor szabadidős tevékenységének minél jobb színvonalú eltöltését. Ráckeve városának az Ászok Fesztivál az év egyik legnagyobb eseménye, volt olyan év, amikor több mint háromezren látogatták meg a főzőket. Az idén az időjárás miatt kevesebb látogatóra számíthattak a szervezők.

gatták meg a főzőket. Az idén az időjárás miatt kevesebb látogatóra számíthattak a szervezők.

Az elnökkel ezúttal sem kerülhettük meg a kérdést, hogy beszéljünk a szövetség aktuális helyzetéről. Molnár Pál hangsúlyozta, hogy az RDHSZ változatlanul az ország legsikeresebb horgász szervezete, hiszen szerteágazó a tevékenységük. A horgászatot kívül számos feladatot oldanak meg, így a természet- és környezetvédelmi, a haltermelési, az ifjúságnevelési, a horgászverseny-rendezési feladatokat. A szövetség óvja, védi a rábizott Duna-ágot és a hozzá tartozó holtágakat, így 58 kilométer folyóvizet, főágot (ez kétezer hektár) és 350 kilométer mellékvizet kell karbantartaniuk, hallal ellátniuk. A horgászat egyébként évről évre fejlődik, a makádi tógazdaságukban egy évben 200 tonna halat termelnek, amit a Duna-ágba helyeznek ki. A horgászlétszámuk változatlanul magas, s ha beleszámítják a vendéghorgászokat, a fiatalokat, a nőket, a gyerekeket, akkor mintegy harmincezer ember „fagatja” évente a Duna-ág vizét. Ebben a vonzáskörzetben, a megragadó természeti környezetben évente mintegy száz-ezer ember tölti el hasznosan, egészségesen a szabadidejét.

A szövetség alaptervevénye a halórzés. Nem túlzás, ha azt mondjuk, hogy az ország egyik legjobb halóri csapata

Az idei évtől, Dr. Simon Tamás zsürielnök javaslatára, bővült az ételkategória, és a halászlé mellett más módon elkészített halételeket, vadételeket, különleges ételeket bíráltak, ami a desszert bírálatával zárult. Simon Tamás a Szabadtúzi Lovagrend nagymestere, így a főzőversenyek bírálatában már óriási a tapasztalata. Az idei rendezvényen minden dicséretet megérdemelt az a csapatok, amelyek dacoltak az időjárással, részt vettek a versenyen, és megmutatták a főző tudományukat a zsürinek és az érdeklődőknek. Évről évre tapasztalható, hogy nő a verseny színvonala, egyre jobb és változatosabb ételeket készítenek, ami azért is elfogadható vélemény, mert Simon Tamás a kezdetektől vezeti a zsüri munkáját.

A kezdetekben a csapatok csak paprikás ételek készítésében gondolkodtak, így a halászlé és a pörkölt szerepelt csak a palettán. Ehhez képest az elmúlt években azt tapasztalni, hogy paprikás ételeken kívül nagyon sokféle csodálatos halétel készíthető, a füstölt haltól a halfasírtot át a bacon szalonnába csavart, előkészített, fűszerezett harcsáig terjed a skála. A hal mellett a szárnyas-, a vadételek

Dr. Simon Tamás és Dr. Molnár Pál

is megjelentek, és már nem műanyag tányérban szolgálják fel az ételeket. A csapatok eljutottak oda, amit Jókai Mór,

kiváló írónk is fontosnak tartott, miszerint az étel tálalása – ha megfelelően történik – már fél siker. A tálalás olyan legyen, hogy ha most állok fel a terített asztaltól, akkor is azt mondjam, hogy márpedig ebből az ételből eszem. A verseny ma már itt tart. A zsüri minden versenyen tanul, mert olyan technikákat, recepteket is el lehetnek, amelyekkel korábban nem találkoztak.

Az idei versenyen a halételek között egy kiváló vegyeshal-fasírttal jelentkezett egy csapat, ugyanakkor a „csöbe csalt harcsa” is finom előételként került a zsüri asztalára. Találkoztak olyan öztokánnyal, amely bármelyik étteremben felszolgáltatható. Nehéz volt a zsüri dolga, mert négy kategóriában kellett elbírálni az ételeket. A halászlé kategóriát korhely halászlével nyerték meg. Az egyéb kategóriában a „csöbe csalt harcsa” vitte el a pálmát, a nem halételek kategóriában a szürke marhából készült pörkölt aratta a sikert, a sütemények között pedig a makádi almás pite végzett az első helyen.

dolgozik a Duna-ágon. A *Szviridov Attila* vezette halóri csapat nem csak létszámában haladja meg a jogszabályban előírtakat, hanem a teljesítményében is. A terület óriási, így elkél a rendőri segítség, akikkel nagyon szoros, mindennapi a szövetség kapcsolata. Másrészről polgárorok és társadalmi halórok is ügyelnek a horgászrend betartására. A MOHOSZ komoly támogatást adott a szövetségnek, az idén nagy mennyiségben szerzett be olyan eszközöket, amelyek a halórzést minőségi szinten szolgálják. A Toyota pick-upon kívül csónakmotorokat, éjjellátó eszközöket, ruházatot, egyéb eszközöket vásároltak a szövetségnek. Ezen túlmenően a NÉBIH berkein belül is megalakították az országos halórzési csapatot, amely időnként a szövetségnél is megjelenik, mégpedig kettős szerepkörben. Egyrészt együttműködik a szövetség halóreivel, másrészt ellenőrzik is a munkát.

A harmadik tevékenységi kör tartalmazza azt a szerteágazó társadalmi szerepvállalást, amit a szövetség képes elvégezni. Ehhez az anyagi forrás is rendelkezésre áll, hiszen a szövetség éves költségvetése elérte a félmilliárd forintot, így mondható, hogy a nemzetközi és a hazai gyermektáborok megszervezésén túl jónéhány más rendezvényt szerveznek, támogatnak. Például a nemzetközi bojlisversenyük már a határokon túl is ismertté és népszerűvé vált, amit az is jelez, hogy az idei 96 órás verseny alatt a 25 versenyző csapat összesen 2,3 tonna halat fogott ki és engedett vissza a folyóba. A legnagyobb kifogott amur 22,6, a legnagyobb ponty pedig 21,5 kilogrammot nyomott, míg az átlagsúlyllyal sem kellett szégyenkezniük, hiszen 8 kilogrammot tett ki. Mindez jelzi, hogy van hal a Duna-ágon. Jó döntés volt a szövetség vezetése részéről, hogy a bojlis szakágat is meghonosította a Duna-ágon, mert kettős hasznot hozott. Egyrészt kiderült, hogy milyen mennyiségű és minőségű a Duna-ág halállomány, másrészt a horgászokat megtanították a kíméletes bánásmódra. A „fogd meg és engedd el” szabályzat alapján ugyanis a hat kilogrammnál nehezebb pontyot tilos megtartani. Ezzel viszont maga a horgászat élménye, öröme érvényesül, és nem a hal kifogása, hazavitele. A horgászjegy ára nem a hal ára, a horgász a jegyárban a természeti környezetet, a hobbitévékenységet fizeti meg. A horgásznak a hal a legjobb „barátja”, nem pedig az „ellensége”, jelentette ki az elnök.

A Duna-ág vízminőségének kérdése örökké napirenden van. A Duna-ág cso-

dátos abból a szempontból, hogy az öntisztító képessége mindent felülmúl. Az a mérhetetlen emberi szennyezés, amit az északi részen kap a Duna-ág, Ráckeve magasságában már nem érzékelhető, így a déli részen jelentősen jobb a víz minősége. A szövetség évtizedek óta küzd azért, hogy a legnagyobb szennyező telepet, a dél-pesti szennyvíztisztító telepet megújítsák. De még ezzel sem lesz ideális a helyzet, mert azok a paraméterek, amelyek a szennyvíztisztítóra vonatkoznak, folyóvíz esetében jók, viszont a Duna-ág az év jelentős időszakában állóvíz. A Duna-ág vize tehát „kétarcú”, egyrészt tragikus a minősége, másrészt viszont kiváló, vagyis szakaszonként változó. Az idén négy tonna elhullott halat kellett a saját költségükön az ATEV-hez szállítaniuk.

Az elnök az Ászok Fesztiváljával kapcsolatban végül elmondta, hogy a rendezvényen nemcsak főznek, hanem közösségi események is zajlanak. A ráckevi piac kiváló helyszínt biztosít a kora reggel megrendezett horgászversenynek (ezt a Kék Duna Wellness Hotel szervezi, rendezi). A főzéshez a szövetség biztosítja a halat, és a zsűri munkájából is aktívan kiveszik a részüket. A piac egyben közösségi tér is, itt a barátkozás, a kapcsolatépítés természetes.

(HAJTUN)

Megjelent a MA-HAL jubileumi kiadvány

Már a honlapon is elérhető a MA-HAL 60 éves jubileumi kiadványa „Halgazdálkodás és érdekképviselet Magyarországon” címmel. A kiadvány a Földművelésügyi Minisztérium támogatásával készült 300 példányban, amelyből a MA-HAL legutóbbi közgyűlésén minden tag átvett egy példányt. A kiadvány elektronikusan is letölthető: <http://magyarhal.hu/kiadvanyaink/jubileumi-kiadvany> linken. Ezúton is köszönet minden kollégának a sok segítségért, amit a kiadvány elkészítéséhez nyújtottak!

Sikeresen zárult a tanfolyam

A NÉBIH és a MA-HAL közös szervezésében november 17-én sikeresen lezajlott a víziállat-egészségügyi tanfolyam, amelyen 35 fő vett részt. Sziráki Bence ügyvezető igazgató megnyitó szavai után dr. Pállai Gerda járványügyi referens (NÉBIH ÁÁI Járványügyi osztály) „Az aktuális állat-egészségügyi jogszabályok, állattartói jogok és kötelezettségek, víziállatok szállításával kapcsolatos általános ismeretek” címmel tartott előadást. Dr. Papp Melitta és dr. Pupp Eszter a víziállat-betegségek megelőzésének és leküzdésének szabályairól, a legfontosabb parazitás betegségekről, a baktériumok és vírusok okozta halbetegségekről, vízproblémákról tartottak előadást. Az előadásokat gyakorlati foglalkozás követte: a halboncolás során a halbetegségek tüneteit mutatták be, és ismertették a legfontosabb halbetegségeket. A tanfolyam egy teszt kitöltésével zárult. Az itt végzett hallgatók jogosultak lesznek víziállat-egészségügyi igazolás kiállítására.

A halbetegségek felismerése

A szabolcsi hal ma is keresett termék

Mint minden alkalommal, ezúttal is szíves fogadtatásban volt része Nyíregyházán, a Szabolcsi Halászati Kft. székházában a MA-HAL „küldöttségének”. Sziráki Bence ügyvezető igazgató és e sorok írója arra volt kíváncsi, hogy az ország legkeletibb pontján élő és dolgozó halászati cégnél mi most a helyzet. Radóczy János ügyvezető igazgatóval nemcsak a cég, hanem a szakmaközi szervezet ügyeiről is cseréltünk véleményt, gondolatot.

A Szabolcsi Halászati Kft. a legrégebben alapított haltermelő cégek egyike, hiszen az idén a megalakulásuk 33. évfordulóját élik. Azért nem ünneplik, mert ezt csak kerek évfordulókon szokás. Radóczy Jánosral felidézzük a cég életének legfontosabb mérföldköveit. De ez sem egyszerű, mert rendhagyó a cégtörténet.

A szabolcsi cég az első olyan szövetkezet volt, amelyet felszámoltak 1984-ben. Az akkori elnök az év szeptemberében jelentett csődöt. Radóczy János ekkor a megyei tanács dolgozójaként a Debreceni Agráron végezte a halász szakmérnöki kurzust. A csőd bejelentésekor Radóczy Jánossal közölték: ez egy neked való feladat. 1984. november 4-én körbevitték a területen, megismertették az emberekkel, és megválasztották htsz elnöknek. Két hónap után Radóczy János is rájött, hogy a céget csak úgy lehet kihúzni a „slamasztikából”, ha felszámolják. A felszámolás során a felszámoló bizottság elnöki tisztét Dr. Orosz Sándor töltötte be, aki a Haltermelők Országos Szövetségében jogtanácsosi munkakörben dolgozott. A halászati szövetkezetnek akkor 150 tagja volt, így nem volt kérdés, hogy a felszámolás arra irányuljon, hogy egy új halászati üzemet hozzanak létre. Sok mandiner után megszületett a Szabolcsi Halászati Közös Vállalat.

A közös vállalatnak négy halászati szövetkezet lett a gazdája: a győri, a gyomai, az esztergomi és a szegedi halászati szövetkezetek voltak a tulajdonosok. Radóczy János mint halászati szakmérnök az első zárszámadáskor döbbsent rá, hogy hiába dolgoznak eredményesen, a hasznot elviszik a tulajdonosok. Ez pedig nem vezetett sehová, ezért Radóczy János mindent megmozgatott a helyzet megváltoztatásáért. Privatizálták a céget, a közös vállalatot átalakították kft.-vé, amely azonban csak úgy erősödhetett meg, ha a tulajdonosi szemléletet fokozandó, az üzletrészeket koncentrálják. Tudta ezt Radóczy János is, mert csak úgy lehetett a céget fenntartani, ha a képződött nyereséget visszaforgatják a cégbe. A kft. 1992-ben jött létre, amelynek négy helyi és négy idegen tagja volt.

Az üzletrészeket Radóczy János fokozatosan kivásárolta, mára ketten „birtokolják” az üzletrészeket: Radóczy Jánosnak 80 százalék, míg a volt halászmesternek 20 százalék üzletrésze van.

Miután Radóczy János megszerezte a többségi tulajdont, nagy lendülettel fogott neki a cég fejlesztésének, építésének. Tudni kell, hogy a szabolcsi cég tagja volt a szövetség ezer tonnás klubjának, vagyis évente ezer tonna halat termeltek a hat-száz hektárnyi tógazdaságban. Az ezer tonnából 350 tonnát a ponty, 650 tonnát a busa tett ki. A tógazdasághoz víztározók is tartoztak, ahová Debrecenből konzervgyári hulladékot hoztak, amellyel trágyázták a vizeket. Ez pedig eléggé jól tartotta a halakat, pontosabban a pettyes busát, amelyet fagyasztott állapotban Közéle-Keletre exportáltak. Néhány év alatt azonban ez a piac összeomlott, s az is világgossá vált, hogy a vizek nem fogják bírni hosszú távon ezt a nagy terhelést, amit az is jelzett, hogy augusztusra oxigénhiánnyal küzdöttek.

A termelés szerkezetét át kellett alakítani, így fokozatosan áttértek a pontytermelésre.

A cég a kezdetektől 600 hektár termelő tófelülettel rendelkezett, amelyben bérlemény és saját tulajdonú tóegységek találhatóak. Radóczy János hozzátette, hogy 2016-ig 3200 hektár természetes vízben is gazdálkodtak, ami a Tisza folyó 140 kilométeres szakaszát, a Bodrog folyót és a holtágait foglalta magába. Ezen kívül 400 hektár víztározó kezelését is végezték. Ma 600 hektár tógazdaságban termelik a halat, aminek csak a vízellátás szab korlátokat. Ha esik az eső, akkor van elegendő víz, ha nem, akkor visszafogott üzemmódban folyik a termelés.

A keltetőt négy milliárd forint támogatással építették meg. Radóczy János idősebbik fia, szintén Radóczy János akkor végzett az egyetemen, amikor már egy éve működött a keltető, nem nagy sikerrel. Az ifjabbik Radóczy János azonban kézbe vette a keltető sorsát, így megoldódott a cég előnevelt halállományának az előállítására is. A cég két pontyfajta gazdá-

ja, a szabolcsi nyurgáé és a szabolcsi tükrös ponty. A két tájfajtát 2006-ban ismerték el.

Az értékesítéssel nem volt gondjuk, mindig megtalálták azt a piaci részt az állandó partnereken kívül, ahol a megtermelt halat értékesítették, mivel a haluk kiváló minőségű, kedvelt a piacon. Radóczy János mindig következetes volt, már ami a ponty árát illeti. Nem ígért alá senkinek, volt is emiatt vesztesége, de tartotta magát az elveihez. Napjainkban polikultúrás termelés folyik a szabolcsi cégnél, természetesen itt is a ponty a kenyérhal, hiszen az évi 600 tonna „termésnek” a háromnegyedét (450 tonnát) a szabolcsi tájfajták képviselik. Emellett busát, amurt, kárászt, süllőt, harcsát is nevelnek a tavakban (volt olyan évük, amikor 100 tonna ezüstkárászt értékesítettek!). Radóczy János kitért arra is, hogy a természetes vizek elvesztését nehéz szívvel élték meg, de a kezdeti trauma után a könyvelésekből kiderült, hogy évente 100 millió forint árbevétel esett ki, melynek nyereségtartalma szűk 15 millió forintra volt tehető. Ez a 15 millió forint ma abból kerül elő, hogy a természetes vízi kihelyezésre szánt hal piaci áron talál gazdára. Ha figyelembe vesszük, hogy az ágazat megszűnésével, az azzal kapcsolatos mérhetetlen mennyiségű probléma is elkerült minket, már nem is sajnáljuk annyira ezt a tevékenységet. A horgászattal nem szakadt meg a kapcsolatunk, mivel Radóczy János az általuk 1997-ben alapított horgászegyesületnek ma is választott elnöke. Az egyesületnek jelenleg 4400 tagja van, és a Bodrog folyó kezelési jogát gyakorolják.

A beszélgetés végén a szakmaközi szervezet tevékenységével kapcsolatban is elhangzott néhány gondolat. Sziráki Bence tájékoztatta az igazgatót arról, hogy egyik legfontosabb feladatának tartja a tagsággal való kapcsolat erősítését, a tájékoztatás naprakész megoldását. Radóczy János hozzátette, hogy mindig is szorgalmazta a két szövetség összeolvasását, mert szerinte is egységben az erő. A tagság igénye az, hogy a szövetség átlátható, demokratikus módon működjön, és az egész ágazat érdekében tevékenykedjen. Fontos az is, hogy a megválasztott vezetők, elnökségi tagok időről időre beszámoljanak a munkájukról, és az elért eredményekről. Az is fontos, hogy a vezetőség ismerje a tagság véleményét, gazdálkodási problémáit, mert csak így érhet el eredményt a szakmaközi szervezet.

H. GY.

Édesvízi akvakultúra-kutatási prioritások képviselője a SCAR-Fish-ben

Az Európai Bizottság Agrárkutatási Állandó Bizottsága (SCAR) 1974-ben jött létre, majd hosszabb szünet után 2005-ben alakult újjá. A szervezet elsősorban európai szintű tanácsadói szerepkört tölt be az agráriummal és a biomassza-alapú gazdasággal kapcsolatos kutatások területén, de szerepet játszik a nemzeti kutatási programok összehangolásában, és így az egységes Európai Kutatási Térség létrehozásában is. Tagjai az EU-tagországok minisztériumai és más kormányzati szervei, de ülésein megfigyelőként jelen vannak a tagjelölt és a társult országok képviselői is, így jelenleg 37 ország vesz részt a SCAR munkájában.

Az egyes specifikus horizontális és vertikális témákkal kapcsolatos célzott és rugalmas munkát a SCAR különböző munkacsoportok (koordinációs munkacsoportok, stratégiai munkacsoportok, előrejelző csoport, ad-hoc munkacsoportok) révén oldja meg. Ezek között fontos szerepet játszanak a stratégiai munkacsoportok, amelyek fő célja az olyan stratégiai témakörök megvitatása (halászat és akvakultúra, erdőgazdálkodás, mezőgazdasági tudás- és információs rendszerek, biológiai erőforrások fenntartható előállítás, az európai agrárkutatás szerepe a globális kihívások megoldásában), amelyekre a SCAR plenáris ülésein nem jut elég idő.

A SCAR Halászati és Akvakultúra Stratégiai Munkacsoportjának (SCAR-Fish) céljai között szerepel az EU halászati és tengerügyi kérdésekkel kapcsolatos kutatási és innovációs politikájának kidolgozásához való hozzájárulás, a halászatért és akvakultúráért felelős nemzeti szakminisztériumok és az Európai Bizottság közötti együttműködés elmélyítése, kutatási és innovációs prioritásokra vonatkozó javaslatok kidolgozása, és e területeken szakmai együttműködések, közös projektek előmozdítása. E célokkal összhangban a SCAR-Fish 2014-ben kezdeményezte egy úgynevezett „prioritizációs gyakorlat” elvégzését, amelynek során többlépcsős konzultáció útján megpróbálták meghatározni az európai szinten prioritással bíró halászati és akvakultúra-kutatási témák listáját.

A fenti munkából hazánk is kivette a részét, nemcsak saját kutatási témák leadásával, de azok más édesvízi akvakultúrában érdekelt országokkal és szervezetekkel való egyeztetésével is (NACEE, tenger nélküli országok csoportja). Azonban a többi édesvízi ország viszonylagos passzivitása, illetve az, hogy Magyaror-

szág gyakran egyedüli tenger nélküli országgént képviseli a SCAR-Fish ülésein az édesvízi akvakultúrát, azt eredményezték, hogy az édesvízi témák még a regionális súlyozás ellenére is erősen alulreprezentáltak maradtak. A hazai szakdiplomácia által végzett lobbitevékenység, az előkészített vitaanyagok és bemutatott előadások eredményeként végül sikerült elérni, hogy a SCAR-Fish külön témaként vegye fel a munkaprogramjába az édesvízi akvakultúra kérdését. E feladat koordinációja Magyarország feladata lett, és vállaltuk, hogy előkészítünk egy összegző anyagot az európai édesvízi akvakultúráról, valamint ennek kutatási prioritásairól.

A résztvevők támogatták a bemutatott listát, és megállapították, hogy az összhangban van az európai kutatási prioritásokkal. A plenáris ülés javasolta a lista SCAR-Fish honlapján való elhe-

lyezését a SCAR-Fish saját ajánlásaként. Döntés született arról, hogy Magyarország megküldi a tervezetet a tógazdasági akvakultúrát folytató tagországoknak (FFF csoport), valamint a SCAR-Fish tagjainak is, mivel több édesvízi akvakultúrában érdekelt északi ország (Észtország, Finnország, Svédország) is jelezte, hogy szeretné beépíteni a saját javaslatait. Ezek mellett természetesen várjuk a hazai szakma esetleges kiegészítéseit is. A kiegészített és szakmai háttérrel kibővített anyagot az FFF csoport 2017. december 4-i brüsszeli ülésén és a SCAR-Fish 2017. december 13-i ülésén reményeink szerint véglegesítjük és jóváhagyatjuk, majd ezután a SCAR-Fish a saját ajánlásaként fogja eljuttatni a SCAR-nak és a DG RTD-nek. Reméljük, hogy ennek eredményeként ezek a témák is beépítésre kerülhetnek a következő kutatási keretprogramba. Ennek érdekében a SCAR-Fish a következő évi munkaprogramjába is felvette az édesvízi akvakultúra témáját, és felajánlotta, hogy a további előkészítő munkát, esetleges tanulmányok elkészítését vagy workshopok megrendezését a SCAR CASA (Common Agricultural and Wider Bioeconomy Research Agenda) projektje finanszírozhatná.

LENGYEL PÉTER

Földművelésügyi Minisztérium Horgászati és Halgazdálkodási Főosztály

Budapesten tartották az Európai Halászati Ellenőrző Hivatal szemináriumát

A magyar halgazdálkodási stratégia teljes mértékben illeszkedik az európaiba, ennek középpontjában a vízi környezet és az őshonos halállományok védelme áll - jelentette ki **Ugron Ákos Gábor** a Földművelésügyi Minisztérium (FM) állami földekért felelős helyettes államtitkára egy budapesti szemináriumon.

Magyar kezdeményezésre november 22-én Budapesten tartották az Európai Halászati Ellenőrző Hivatal (EFCA) tenger nélküli országok halászati ellenőrzésének szentelt szemináriumát. Az EFCA az EU Közös Halászati Politikája által előírt ellenőrzési, vizsgálati és felügyeleti feladatokat ellátó, és azok egységes szabályok szerinti végrehajtását biztosító európai ügynökség. A budapesti szeminárium célja az EFCA alapvetően a tengerekre irányuló ellenőrzéseinek és a tenger nélküli országok édesvizeken ellátott ellenőrző feladatainak jobb összehangolása, az EFCA és eme országok együttműködésének elmélyítése a jogellenes, szabályozatlan és nem bejelentett halászat visszaszorítása érdekében. A szakértői ülés fontosságának EFCA általi megítélését mutatja, hogy az ügynökség ügyvezető igazgatója, **Pascal Savouretis** részt vett rajta. Magyar részről a résztvevőket **Ugron Ákos Gábor**, az FM állami földekért felelős helyettes államtitkár köszöntötte, aki megnyitó beszédében kiemelte, hogy bár a Közös Halászati Politika csak a tengerekre ír elő halászati ellenőrzési kötelezettségeket, az édesviziek horgász célú halgazdálkodásának ellenőrzése hasonló feladatokkal és megoldandó problémákkal jár, mint a tengeri kereskedelmi halászat ellenőrzése, így lehetséges és indokolt is a tapasztalatok rendszeres kicserélése.

FM Sajtóiroda

A különleges minőségű uszódi paprika

A fűszerpaprika-örlemény, más néven örölt fűszerpaprika vagy pirospaprika a halászlé egyik legfontosabb alapanyaga. A paprikát, mint fűszert és zöltséget, a régi magyar konyhákban nem ismerték, használata lassan terjedt el, és csak a 18. században vált a magyar gasztronómia jellegzetes fűszerévé. Legelső termesztőkörzete Szeged környékén alakult ki, majd Kalocsa vidékén is tömegesen kezdtek fűszerpaprikát termesztetni. Mindkét körzet örleménye világhírűvé vált, elsősorban kiváló minősége miatt.

A halfőző versenyeken sok halfőző nem szívesen árulja el, honnan szerzi be a pirospaprikát. A kiváló alapanyag ugyanis kiváló eredménnyel kecsegtethet, és ma már komoly rangja van egy-egy hagyományos, neves verseny győztesének. Egyébként nem könnyű jó paprikához hozzájutni. Több éves tapasztalat szükséges ahhoz, hogy megtalálják azt a forrást, ahonnan minden évben a legjobb, a megszokott jó minőséget kellő mennyiséget be tudják szerezni.

A kalocsai járáshoz tartozik Uszód község, ahol ma már csak kevesen foglalkoznak paprika termesztésével, örölt paprika előállításával. Két évtizede még minden második háznál szárították a pirospaprikát, napjainkban azonban már csak jó, ha minden tizedik háznál látunk paprikafüzéretet a tornácra. Ezt a falut is elérte a kor betegsége: a fiatalok elmentek a nagyvárosokba, az idősebbek pedig egyre nehezebben művelik a földet. De még mindig él a kaláka hagyománya, és a családok idősebb tagjai összefognak, amikor a paprikaszedés ideje eljön. A Szabó házaspár – László és Zsófia – a hagyományörzők egyik jeles képviselője. Barátsággal fogadják a vendéget, és bár még reggel van, de az asztalon ott illatozik a frissen sült kifli (Zsófia asszony receptje szerint készült) és a fasírtgolyó.

A pirospaprika, a finomra örölt por már a megjelenésével sok mindent elárul. Szabó Zsófia kérdés nélkül mondja, hogy az idei termés színe is kiváló, hiszen gyönyörű bordó volt a paprika, és fényes! A fényesség pedig nagy kincs, mert ez is a kiváló minőséget jelzi, azt, hogy ez a termék a csemege minőségi szintet is meghaladja. A családi gazdaságot Szabó Zsófia szülei alapították meg, a földterületet ugyanis tőlük „örökölték”, mivel ők foglalkoztak a föld művelésével. Szabó László kalocsai születésű, Uszódra tulajdonképpen benősült, de a paprika termesztése Szabó Lászlónál is természetessé vált. Igaz, az eredeti szakmája a villamosághoz kötötte, villanymotorokat javított a helyi térségben. Szabó Lászlót Zsófia családja fertőzte meg a mezőgazdasággal, amit az elmúlt évtizedekben megszeretett. Szabó Zsófia a helyi idősök otthonában gondozónőként dolgozott, és 21

évi nehéz munka után ment nyugdíjba. A férjről tudni kell, hogy ha valamibe belefogott, akkor azt csak lelkiismeretesen, maximális odaadással végezte. Így volt és van a paprika termesztésével, a pirospaprika előállításával is. Inkább legyen kevesebb, de a minőség az ne romoljon, jelentette ki a háziga.

A termesztett paprikájuk három fajtából áll: a szegedi 80, a mihálytelki csüngő és a kalocsai fennálló fajtákat keverik megfelelő arányban ahhoz, hogy az általuk elfogadott minőségű örölt paprika előálljon. Szabó László elárulja, hogy a szegedi 80-as

Fotó: HARTUN GYÖRGY

A Szabó házaspár

ból termesztik a legtöbbit, a kalocsai fennálló adja az igazi jó színanyagot, míg a mihálytelki csüngő a nagyobb olajtartalmat, s talán a fényességet is biztosítja. Többféle paprikából szebb, finomabb örlemény készíthető. Szabó Zsófia avat be abba, hogy a paprikát kétszer szedik: mindig csak a bepirosodott bogyókat. A nyers fűszerpaprikát vagy még tövön, vagy szakaszos betakarítás után zsákokban, ládákban, vagy fűzve, a falakon lógatva utóérlelik. Mosás és szárítás után köves malomban roppantják össze, és hengerezékeken, illetve kalapácsos malomban őrlik meg. Ha köves malomban őrlik, ennek utolsó fázisa a „pirosító”, amikor is a dörzsölés hatására a paprika-

mag olajtartalma kioldódik a magtöredékből, feloldva a bőr festéktartalmát, és egyenesen befesti valamennyi szemcsét.

Örlés után az örleményt kondicionálják (víztartalmát beállítják az előírt közelére), pihentetik, majd a mikrobiológiai állapottól függő hősekkel csökkentik csíratartalmát. Végül egalizálják, és a minőség megállapítása után a megfelelő minőség megjelölésével ellátott tasakokba csomagolják. A magyar fűszerpaprika-örleményeket az érzékszervi tulajdonságok, a fizikai, a fizikai-kémiai, illetve a kémiai jellemzők alapján sorolják minőségi csoportokba: különleges, csemege, édesnemes, és rózsza kategóriába. Ezt azzal egészítik ki, hogy ha az örlemény kapszaicintartalma nem haladja meg a 100 mg/kilogrammot, akkor az csípősségmentes, ha az örlemény kapszaicintartalma 100–200 mg/kg között van, akkor enyhén csípős, magyaros ízű és jellegű, s ha az örlemény kapszaicintartalma meghaladja a 200 mg/kilogrammot, akkor csípős ízű.

Szabóék a termesztéshez csak réztartalmú növényvédő szereket használnak, ez tulajdonképpen elkerülhetetlen, mert a paprika érzékeny a gombabetegségekre. Magról vetnek, s amikor a palánták már erősödnek, akkor csak vitamint adnak a növénynek a fejlődéshez. A paprika szedésére már összegyűlik a rokonság, szorgos kezek vesznek gondozásba minden egyes paprikát, amit nem csak kiválógatnak, hanem a paprika szárát letörlik. Az 5-6 hétig utóérlelt és válogatott paprikát szárítóba viszik, ahol további szárítás után – amíg nem lesz roppanós a paprika – köves darálón őrlik meg. Hét kilogramm paprikából lesz egy kilogramm örlemény. A paprika minősége tehát a malmi műveletek után derül ki, de eddig még nem volt panaszuk a malom munkájára.

A paprika termesztése az egyik legnehezebb munka, ezért sem vonzó a fiatalok számára a családi gazdaságok továbbvitele, jelentette ki Szabó László. Uszódról is elment a fiatal korosztály, Szabó Lászlóék lánya, Anita is Budapesten dolgozik és tanul az egyetemen. A Szabó házaspárnak azonban ki kell egészítenie a csekély nyugdíjakat, ezért a paprika termesztéséről nem mondhatnak le. De ne gondolja, senki, hogy ez nagy nyereséget hoz, mert még a napszámos bére is ráfizetést eredményezne.

Mi, akik rászoktunk Szabó Lászlóék paprikájára, persze örülünk annak, hogy évről évre itt vehetjük meg az éves pirospaprika-szükségletünket...

H. GY.